herpy

GEKKOER

European leaf-toed gecko

Euleptes europaea

En lille, nataktiv gekko fra klipper og småøer i det vestlige Middelhav. Den tilbringer dagen i smalle klippesprækker, tåler kølige nætter og er den eneste art i sin slægt. Der findes kun lidt viden om pasningen i fangenskab.

Familie: Sphaerodactylidae Tidligere navn: *Phyllodactylus europaeus; Phyllodactylus doriae* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**6-8 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**1,2 g**
Levetid	**6-21 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Hotspot	**28-30 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**10-15 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**65-80 dage** ved 24-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført under CITES og ikke på nogen af bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. IUCN's rødliste opfører arten som ikke truet.

Om arten

Euleptes europaea er en lille, kompakt gekko. Voksne dyr måler i gennemsnit 38 mm fra snude til kloak og vejer omkring 1,2 g, og med halen bliver de 6-8 cm. Størrelsen varierer meget mellem bestandene, og på nogle småøer er dyrene usædvanligt store eller små. Hovedet er bredt og fladt, øjnene er store med lodret pupil, kroppen er buttet, og benene er korte.

Huden er glat til svagt kornet og uden de knuder, der kendetegner de andre europæiske gekkoer. Farven er gråbrun til gulbrun med lysere og mørkere pletter, ofte samlet i tværbånd, og dyret er lysere i varme og mørkere i kulde. Tærne er firkantede med udvidede hæfteskiver ved spidsen, så de ligner små blade. Halen er omtrent lige så lang som kroppen, og en gendannet hale bliver tydeligt tykkere end den oprindelige. Næsten alle voksne har gendannet hale.

Arten blev beskrevet i 1839 af Giuseppe Gené fra Sardinien under navnet *Phyllodactylus europaeus*. I dag er den den eneste nulevende art i slægten *Euleptes* i familien Sphaerodactylidae. Slægtsnavnet kommer af græsk og betyder noget i retning af virkelig spinkel.

Udbredelse og levested

Euleptes europaea lever i det vestlige Middelhav. Den findes på Korsika og Sardinien og på mange små øer omkring dem, på øerne ud for Marseille og Hyères, på Lérins-øerne og nogle få steder på kysten i det sydøstlige Frankrig, i Ligurien og i Toscana med de toscanske øer. Mod syd findes den på Galite-øerne ud for Tunesien. Fra to små tunesiske øer er den forsvundet.

Udbredelsen er opsplittet og for en stor del knyttet til øer, og mange bestande lever på små klippeøer på nogle hundrede kvadratmeter.

> **Oprindelig udbredelse:** Italien, Frankrig og Tunesien.

LEVESTED

Euleptes europaea lever på klipper, klippevægge, stenrøser, skrænter og gamle mure, ofte på granit, og ses også under løs bark på træer. Om dagen ligger den i meget smalle sprækker, kun 2-4 mm brede, hvor både ryg og bug har kontakt med stenen, og de samme sprækker bruges til æglægning. Den findes oftest lavt nær kysten, men lever op til 1.000-1.500 m over havet. Huse med mennesker undgår den, men ruiner bruges gerne.

Klimaet er middelhavsklima med varme, tørre somre og milde, fugtige vintre. Dyrene er aktive om natten og udnytter klippernes varme: om dagen kan de ligge nær overfladen af den solvarme sten. Ved kysten går arten ikke i egentlig vinterhvile, men er mindre aktiv i de koldeste måneder, og de voksne er sjældent fremme, når luften og stenen er under 10 °C. Om vinteren samles dyrene i fælles skjul, op til flere dusin sammen.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Euleptes europaea*. Pasningen her bygger på artens levested og middelhavsklimaet. *Tarentola mauritanica* og *Hemidactylus turcicus* lever i samme område og samme klima og er bedre kendte i fangenskab, men de er større og ikke nært beslægtede.

Et par kan bo i et terrarie på 30 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde). Gekkoen klatrer på lodrette flader, så højden udnyttes. Byg en bagvæg og et par stabler af skifer, sten eller kork med smalle, lodrette sprækker på 3-5 mm og nogle lidt bredere, så dyret kan klemme sig ind med kontakt til begge sider. Stablerne skal stå fast, så de ikke kan skride, og nogle af sprækkerne skal kunne skilles ad, så æg kan findes. En bund af sand og grus og et par tørre grene eller et stykke bark fuldender indretningen.

Terrariet skal være helt tæt, fordi dyrene er små og hurtige, og have god ventilation, så luften ikke bliver fugtig og stillestående.

TEMPERATUR

Hold 22-26 °C om dagen og et lille varmt sted på 28-30 °C, fx en stenplade under en svag lampe eller over en varmemåtte med termostat, så dyret kan varme sig i en sprække som på solvarme klipper. Om natten må temperaturen falde til 16-20 °C. Tallene er et skøn ud fra klimaet; arten tåler kølige nætter bedre end høj varme.

Om vinteren svarer klimaet ved Middelhavets kyster til en kølig periode på 10-15 °C. Sænk temperaturen og lysperioden langsomt over et par uger, hold dyrene køligt i 8-12 uger, og hæv derefter temperaturen langsomt igen. Lad frisk vand stå fremme hele tiden. Mål med digitale termometre både ved varmestedet og i den kølige ende.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 50-70 %, et skøn ud fra middelhavsklimaet. Hold det meste af terrariet tørt, og lad en enkelt sprække eller et hjørne være lidt fugtigere. Sprøjt let hver anden til tredje aften, så dyret kan slikke dråber af sten og ruder, og lad overfladerne tørre op igen. Terrariet må ikke være konstant fugtigt. En lav vandskål kan stå fremme, men dybe skåle er en druknefælde for så lille et dyr.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv, og behovet for UVB er ikke undersøgt. Dyret ligger dog om dagen nær overfladen af solvarme sten, så et svagt UVB-rør til skyggedyr kan bruges som et tilbud, hvis der er rigeligt med skjul. Hold en fast døgnrytme med omkring 12-14 timers lys om sommeren og kortere dage om vinteren, og hav mørkt om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen lever *Euleptes europaea* af små insekter og edderkopper, både flyvende og jordlevende, og den lister sig langsomt ind på byttet som en kat, før den springer. Giv små foderdyr som bananfluer, små fårekyllinger, små kakerlakker, springhaler og små bænkebidere. Byttet må ikke være større end dyrets hoved.

Fodr om aftenen, når dyret bliver aktivt: voksne to-tre gange om ugen og unger hver dag. Pudr foderdyrene med kalk ved hver fodring og med et vitaminpulver med D3 hver anden til tredje gang. Fodr ikke under den kølige vinterperiode.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Euleptes europaea er sky, gemmer sig det meste af dagen og bliver aktiv efter mørkets frembrud. Den er hurtig, kan springe langt efter sin størrelse og egner sig ikke til håndtering, og den smider let halen.

I naturen lever arten tæt og samles om vinteren i fælles skjul, men hvor godt voksne dyr tåler hinanden i et terrarie, er ikke dokumenteret. Hold dyrene enkeltvis eller som et par med kun én han, giv dem mange sprækker, og skil dyr, der slås eller holdes væk fra foderet.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene vokser jævnt de første to år og bliver kønsmodne i det tredje år. Kønnene ligner hinanden og er svære at skelne. Voksne hanner kendes på en fortykkelse ved halens rod, hvor hemipenes sidder. Hos drægtige hunner kan æggene ses gennem den tynde hud på bugen.

PARRING

I naturen sker parringen sidst på vinteren og i det tidlige forår, og den lettes af, at dyrene samles i fælles vinterskjul. Parringen er voldsom: dyrene bider hinanden i halen, så den ofte bliver kastet. En kølig vinterperiode efterfulgt af stigende temperatur og længere dage svarer til det naturlige forløb. Hvordan arten yngler i terrarier, er ikke dokumenteret.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger normalt to æg ad gangen og klæber dem fast på stenen inde i en smal sprække. I naturen er de fleste hunner drægtige fra april til midt i juli, og æglægningen varer fra midt i maj til slutningen af juli. Hunnen lægger 1-2 kuld om året, undertiden 3; i højere bjergområder kun ét. Æggene er hårdskallede, omkring 8 mm store og tåler udtørring godt.

Giv hunnen flere smalle sprækker af skifer eller kork, som kan tages ud, uden at æggene skal løsnes, og giv rigeligt kalk.

INKUBATION

I naturen klækker æggene 65-80 dage efter æglægningen, fra begyndelsen af august til begyndelsen af oktober. Temperaturen i terrariet er ikke dokumenteret; 24-28 °C er et skøn. Æggene sidder fast og skal ikke brækkes løs. Flyt hele stenen eller korkstykket med æggene til en lille, ventileret boks, og hold luften svagt fugtig. Æggene må ikke ligge vådt.

OPDRÆT AF UNGER

De nyklækkede unger måler omkring 17 mm fra snude til kloak, cirka 3 cm med halen, og vejer omkring 0,25 g. De vokser hurtigt den første måned. Flyt dem væk fra de voksne til en lille boks med smalle skjul af skifer eller bark, og giv dem springhaler og små bananfluer hver dag. Opdræt i fangenskab er ikke dokumenteret i detaljer.

Sundhed og typiske fejl

Der er ikke dokumenteret særlige sygdomme hos *Euleptes europaea*. De mest sandsynlige problemer er de samme som hos andre små gekkoer:

- Kalkmangel, især hos hunner, der lægger æg. Giv kalk ved hver fodring.
- For høje temperaturer. Arten er vant til kølige nætter og tåler varme dårligere end mange andre gekkoer.
- Stillestående fugtig luft, som giver mug og hudproblemer.
- Tab af halen, hvis dyret gribes eller bides. Halen vokser ud igen, men bliver tykkere.
- Stress, hvis der ikke er nok smalle sprækker at gemme sig i.

I naturen lever dyrene 6-8 år, og i fangenskab er der kendt dyr på 21 år. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, holder op med at æde uden for vinterperioden eller virker sløvt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.